

Briselē, 2025. gada 15. decembrī
(OR. en)

16829/25

COJUR 99
COMAR 53
JUR 851

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsekretariāts

Saņēmējs: delegācijas

Iepr. dok. Nr.: 16719/25

Temats: Eiropas Savienības un tās dalībvalstu deklarācija par starptautisko jūras tiesību regulējuma pilnvērtīgu izmantošanu saistībā ar “ēnu flotes” radīto apdraudējumu un kritiskās zemūdens infrastruktūras aizsardzību

Pielikumā ir pievienota Eiropas Savienības un tās dalībvalstu deklarācija par starptautisko jūras tiesību regulējuma pilnvērtīgu izmantošanu saistībā ar “ēnu flotes” radīto apdraudējumu un kritiskās zemūdens infrastruktūras aizsardzību; Ārlietu padome deklarāciju apstiprināja 2025. gada 15. decembra sanāksmē.

**EIROPAS SAVIENĪBAS UN TĀS DALĪBVALSTU DEKLARĀCIJA PAR
STARPTAUTISKO JŪRAS TIESĪBU REGULĒJUMA PILNVĒRTĪGU IZMANTOŠANU
SAISTĪBĀ AR “ĒNU FLOTES” RADĪTO APDRAUDĒJUMU UN KRITISKĀS
ZEMŪDENS INFRASTRUKTŪRAS AIZSARDZĪBU**

EIROPAS SAVIENĪBA UN TĀS DALĪBVALSTIS,

ATGĀDINOT, ka – “[ņ]emot [...] kritiskās jūras infrastruktūras apdraudējumu un sekas, ko rada nelikumīgā un nepamatotā Krievijas militārā agresija pret Ukrainu, ir vajadzīga ES kā starptautiskās drošības garanta aktīvāka rīcība”, kā izklāstīts 2023. gada 24. oktobra Eiropas Savienības Jūras drošības stratēģijā. Arī Eiropas Okeāna paktā, kuru Eiropas Komisija pieņēma 2025. gada 5. jūnijā, ir atgādināts, ka “tiek apdraudēta kritiskā jūras infrastruktūra”;

ATZĪMĒJOT, ka apdraudējumu kritiskajai zemūdens infrastruktūrai rada ne tikai “ēnu flote”,

ATZĪMĒJOT, ka Starptautiskā Jūrniecības organizācija (SJO) 2023. gada 6. decembra Rezolūcijā A.1192 (33) mudināja dalībvalstis un visas attiecīgās ieinteresētās personas sekmēt darbības, kuru mērķis ir novērst “tumšās flotes” jeb “ēnu flotes” nelikumīgas darbības jūrniecības sektorā. Minētajā rezolūcijā SJO Asambleja ar bažām atzīmēja informāciju par tiem kuģiem, kas iesaistās nelikumīgās darbībās, lai apietu sankcijas, vai iesaistās citās nelikumīgās darbībās,

UZSVEROT, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja 2024. gada 12. decembra Rezolūcijā 79/144 atzina, ka “zemūdens kabeļi un cauruļvadi ir vitāli svarīgi visu valstu globālajai ekonomikai un nacionālajai drošībai, apzinoties, ka šie kabeļi un cauruļvadi var tikt tīši un nejauši bojāti”, un aicināja valstis “veikt pasākumus, lai zemūdens kabeļus un cauruļvadus aizsargātu un pilnībā pievērstos ar šiem kabeļiem un cauruļvadiem saistītajiem problēmjaudājumiem saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, kā atspoguļots” Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencijā (“*UNCLOS*”),

ESOT VIENISPRĀTIS ar aicinājumu, ko valstis pauda atklātajās debatēs par jūras drošību, kuras notika 2025. gada 20. maijā ANO Drošības padomē Grieķijas prezidentūras laikā, – sekmīgāk īstenot esošo starptautisko tiesisko aizsardzību, jo īpaši attiecībā uz kritisko infrastruktūru, piemēram, zemūdens kabeļiem un cauruļvadiem,

ATGĀDINOT, ka līdztekus darbībām, ko veic Apvienoto Nāciju Organizācijā un SJO, minētos draudus palīdz novērst citi darba virzieni. Pēc 2025. gada 14. janvārī notikušā Baltijas jūras NATO sabiedroto samita kopīgā paziņojuma tika apzinātas iespējas, kā novērst riskus kritiskajai zemūdens infrastruktūrai un izaicinājumus, ko rada “ēnu flote”. ES un desmit Eiropas valstis 2025. gada 16. maijā vienojās par saprašanās memorandu attiecībā uz kritiskās zemūdens infrastruktūras aizsardzību Baltijas jūrā. G7 ārlietu ministri 2025. gada 14. martā nāca klajā ar Deklarāciju par jūras drošību un labklājību: norisinās darbs pie kritiskās zemūdens infrastruktūras aizsardzības, un ir izveidota darba grupa ēnu flotes jautājumos.

ATZĪMĒJOT, ka Eiropadome 2024. gada 19. decembrī pieņēma secinājumus, kuros atzinīgi novērtēja pret “ēnu floti” vērstos pasākumus, un ka dalībvalstis Eiropadomes 2025. gada 26. jūnija un 23. oktobra sanāksmē aicināja šajā sakarā veikt turpmākus pasākumus. Eiropas Savienības Padome 2025. gada 6. jūnijā pieņēma secinājumus par uzticamu un noturīgu savienojamību, uzsverot, ka ir steidzami nepieciešams visaptverošs atbalsts zemūdens kabeļu infrastruktūrai, kā norādīts ES rīcības plānā kabeļu drošības jomā,

ATGĀDINOT, ka 2025. gada 21. februārī Eiropas Komisija un Savienības Augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos nāca klajā ar ES Kabeļu drošības rīcības plānu. Šajā rīcības plānā noteikts, ka ES un tās dalībvalstīm, strādājot kopā ar SJO, būtu jāveido vienota izpratne par attiecīgajiem starptautisko jūras tiesību noteikumiem, tādējādi ļaujot dalībvalstīm kā piekrastes un karoga valstīm efektīvāk aizsargāt kritisko infrastruktūru un rīkoties attiecībā uz “ēnu flotes” kuģiem un jebkuriem interesi raisošiem kuģiem, kas darbojas atklātā jūrā. Jo īpaši būtu rūpīgi, pilnībā ievērojot *UNCLOS*, jāizvērtē tiesiskais regulējums tādu kuģu pārtveršanai vai uzkāpšanai uz tādiem kuģiem, kas rada riskus ES. Šajā rīcības plānā arī ierosināts, ka darbs daudzpusējā līmenī varētu ietvert arī iespējamās pārdomas par to, kā pilnībā izmantot visus iespējamus darbības virzienus saskaņā ar starptautiskajām jūras tiesībām, lai palielinātu zemūdens kabeļu infrastruktūras aizsardzību, kā arī sekmētu normu ieviešanu un paraugpraksi,

ATGĀDINOT, ka 2025. gada 6. maijā Eiropas Komisija nāca klajā ar Ceļvedi Krievijas enerģijas importa izbeigšanai, tostarp darbībām, kas paredzētas, lai pievērstos problēmai, ka ES naftas sankcijas tiek apietas, izmantojot “ēnu flotes”,

ATGĀDINOT, ka *UNCLOS* konvencija, kā atspoguļots tās preambulā, palīdz uzturēt mieru, drošību, sadarbību un draudzīgas attiecības starp visām tautām saskaņā ar taisnīguma un vienlīdzīgu tiesību principiem un sekmē visu pasaules tautu ekonomisko un sociālo attīstību saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem, kā izklāstīts Statūtos,

UZSVEROT, ka atklātās jūras brīvības, tostarp kuģošanas brīvība, ir jāīsteno, pienācīgi ņemot vērā citu valstu intereses, un ka visām valstīm, tostarp karoga valstīm, ir godprātīgi jāpilda savi pienākumi saskaņā ar *UNCLOS* un jāīsteno Konvencijā atzītās tiesības, jurisdikcija un brīvības tādā veidā, kas nebūtu uzskatāms par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu,

UZSVEROT, ka ES un tās dalībvalstīm ir jāpievēršas riskiem, kas saistīti ar ēnu floti un kritisko zemūdens infrastruktūru, un šajā sakarā norādot, ka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 3. panta 5. punktu Savienība veicina “starptautisko tiesību normu stingru ievērošanu un attīstību, tostarp respektējot Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principus”,

DEKLARĒ UN ATKĀRTOTI APSTIPRINA:

1. Savu nelokāmo apņemšanos ievērot *UNCLOS*, kurā noteikts tiesiskais regulējums, ar kuru saskaņā jāveic visas darbības jūrās un okeānos, un kura ir stratēģiski svarīgs instruments, kas ir pamats valsts, reģionālai un globālai rīcībai un sadarbībai jūrniecības sektorā un kuras universālais un vienotais raksturs un integritāte ir jāsauglabā;
2. Ka riski, ko rada “ēnu flote” un, iespējams, cita bīstama kuģošanas prakse, tostarp iespējamais kaitējums videi, kā arī riski kuģošanas drošumam un drošībai, starptautiskās jūras tirdzniecības integritātei, kritiskajai zemūdens infrastruktūrai, tostarp zemūdens kabeļiem un cauruļvadiem, uz kuģiem strādājošo jūrnieku dzīvībai un veselībai un starptautisko jūrniecības noteikumu un standartu respektēšanai, aptver visas jūras un okeānus, un no juridiskā viedokļa tie ir jāaplūko kā vienots kopums, jo minētie riski ir daļa no okeāna telpas problēmām, kā minēts *UNCLOS* preambulas trešajā teikumā;

3. Ka kuģi, kas kuģo bez valstspiederības, tostarp “ēnu flotes” kuģi, rada īpašu risku. No *UNCLOS* izriet, ka kuģi bez valstspiederības karoga valsts jurisdikcijā nedarbojas. Tiem nav tiesību ne uz atklātās jūras brīvībām, tostarp kuģošanas brīvību, ne uz tādām tiesībām kā miermīlīga caurbraukšana vai caurbraukšana tranzītā, jo šīs brīvības un tiesības atbilstoši jūras tiesībām ir piešķirtas vienīgi valstīm. Atklātā jūrā uz tiem neattiecas nevienas valsts ekskluzīva jurisdikcija. Jebkura valsts var uzkāpt uz kuģa atklātā jūrā saskaņā ar *UNCLOS* 110. pantu un ekskluzīvajās ekonomikas zonās (“EEZ”) saskaņā ar konvencijas 58. panta 2. punktu, ja ir pamatots iemesls aizdomām, ka kuģim nav valstspiederības. Jebkura valsts var veikt attiecīgus pasākumus uz kuģa, par kuru ir konstatēts, ka tam nav valstspiederības, saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un attiecīgās valsts tiesību aktiem. Turklāt ES dalībvalstis atzīst, ka jebkura piekrastes valsts var veikt attiecīgus pasākumus saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un saviem valsts tiesību aktiem attiecībā uz kuģiem bez valstspiederības, kad tie kuģo caur apgabaliem, kuros attiecīgā valsts īsteno suverēnas tiesības vai jurisdikciju. Teritoriālajā jūrā šādiem kuģiem piemēro pilnu un ekskluzīvu piekrastes valsts jurisdikciju;
4. Ka visām valstīm ir jāievēro savas juridiskās saistības, ievērojot *UNCLOS* 113. pantu, tādā ziņā, ka ikviena no tām pieņem normatīvos aktus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka zemūdens kabeļa vai cauruļvada pārraušana vai bojāšana, kuru ir izdarījis tāds kuģis, kurš kuģo zem tās karoga, vai tās jurisdikcijā esoša persona, ja tā ir izdarīta tīšām vai noziedzīgas nevērības rezultātā, ir uzskatāma par sodāmu nodarījumu, ja ir izpildīti zināmi nosacījumi. Ka ES un/vai tās dalībvalstīm būtu jāinformē karoga valstis, lai uzlabotu minētā noteikuma efektīvu īstenošanu saskaņā ar to valsts tiesību aktiem;
5. Ka ikvienai valstij saskaņā ar *UNCLOS* 94. pantu ir juridisks pienākums efektīvi īstenot savu jurisdikciju un kontroli pār kuģiem, kas kuģo ar tās karogu, administratīvos, tehniskos un sociālos jautājumos. Minētajā sakarā ļoti svarīgs ir SJO satvarā veiktais darbs pie kuģu reģistrācijas vadlīniju vai paraugprakses izstrādes;

6. Piekrastes valstis var pieprasīt apdrošināšanas informāciju no kuģiem, kas kuģo to teritoriālajā jūrā vai EEZ, un pārbaudīs šādu informāciju par tiem kuģiem, kas piestāj kādā no to ostām saskaņā ar starptautiskajām tiesībām. Tās var arī pieprasīt kuģiem, kas kuģo galvenajās satiksmes zonās, ziņot par apdrošināšanas un civiltiesiskās atbildības sertifikātiem saskaņā ar attiecīgajiem starptautiskajiem nolīgumiem;
7. Ka ES dalībvalstis pastiprinās centienus, lai nodrošinātu, ka kuģi pilda savus juridiskos pienākumus sniegt informāciju. Komisijas Deleģētā direktīva (ES) 2025/811 (2025. gada 19. februāris), ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/59/EK I pielikumu, ievieš pienākumu kuģiem, kas iebrauc obligātās kuģu ziņošanas sistēmas apgabalā, iesniegt vienu vai vairākus apdrošināšanas sertifikātus, ko izdevis to izsniedzējs un kas atrodas uz kuģa, tādējādi sniedzot pierādījumus par apdrošināšanas pret jūras prasībām esību, kā arī civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas sertifikātus, kas izdoti saskaņā ar attiecīgajām starptautiskajām konvencijām;
8. Svarīgs instruments būtu nolīgumi ar attiecīgajām karoga valstīm nolūkā saņemt to piekrišanu iepriekš atļautām uzkāpšanas operācijām uz to kuģiem atklātā jūrā vai ES dalībvalstu ekskluzīvajās ekonomikas zonās. Šādos nolīgumos varētu paredzēt nosacījumus un kārtību sadarbībai ar katru attiecīgo karoga valsti saistībā ar tās “ēnu flotes” kuģiem, kas iesaistās nelikumīgās darbībās;
9. Ka starptautiskās tiesības ļauj valstīm veikt izpildes nodrošināšanas pasākumus vairākos scenārijos, kas var būt būtiski kritiskas zemūdens infrastruktūras aizsardzībai, tostarp, bet ne tikai, saskaņā ar *UNCLOS* 21., 73., 110., 111., 220. un 221. pantu, kā arī attiecīgā gadījumā 1884. gada Parīzes Konvencijas par zemūdens telegrāfa kabeļu aizsardzību X pantu;
10. Ka papildus rīcībai, kas vērsta pret “ēnu flotes” darbībām, kā noteikts 7. un 8. punktā, par nepieciešamību ir kļuvis tas, ka valstīm ir jāturpina apsvērt starptautisko jūras tiesību regulējumu, lai pievērstos izaicinājumiem, kas saasinās, un stiprinātu zemūdens kabeļu un cauruļvadu aizsardzību saskaņā ar *UNCLOS*, ņemot vērā pieaugošos draudus zemūdens kabeļiem un cauruļvadiem un to, ka tie varētu tikt pārrauti vai bojāti,

11. Savu nodomu sākt plašu iniciatīvu, lai izstrādātu instrumentus kritiskas zemūdens infrastruktūras apdraudējumu novēršanai, tostarp zemūdens kabeļu un cauruļvadu aizsardzībai. Minētie rīki atkarībā no to satura tiktu izstrādāti attiecīgajos piemērotajos forumos, piemēram, ANO struktūrās vai SJO. Minētie rīki var būt, piemēram, starptautisko labas prakses standartu apkopojums kuģiem, kas kuģo kritiskas zemūdens infrastruktūras tuvumā, kurā būtu izklāstīti īpaši principi un vadlīnijas, noteikumu apkopojums kuģiem, kas kuģo caur īpaši jutīgām jūras teritorijām, pasākumi zemūdens kabeļu un cauruļvadu aizsardzības stiprināšanai, ko panāk, uzlabojot drošības nodrošināšanu, ciešāk uzraugot darbības ap jutīgām vietām, un mehānismi, kas atbilst starptautiskajām tiesībām, lai novērstu rīcību, kas apdraud šādu infrastruktūru, vai citi pasākumi saskaņā ar *UNCLOS*. Šādi rīki varētu būt dažādi – no juridiski nesaistošiem instrumentiem līdz jauniem saistošiem instrumentiem.
